

Truslen fra nye kvægsygdomme i Europa

Erik Rattenborg
Dyrlæge, ph.d.
Sundhed & Velfærd
Kvæg
SEGES Innovation P/S

Indhold

Overvågning af kvægsygdomme

- Passiv overvågning
- Aktiv overvågning

Beredskab

Sygdomme

- Lovomfattede kvægsygdomme

Smitsomme kvægsygdomme

Lovomfattede kvægsygdomme

- Mund- og klovesyge
- Lumpy skin disease
- Bluetongue
- Epizootisk hæmorrhagi sygdom (EHD)
- Bovin virusdarré (BVD)
- Infektiøs bovin rhinotracheitis (IBR)
- Kvægtuberkulose
- Fugleinfluenza

Overvågning

Passiv overvågning

Der gerne skulle være særdeles aktiv via:

- Landmænd
- Praktiserende dyrlæger
- Kødkontrol på slagterierne
- Overvågning på laboratorier

Observer og anmeld!

Overvågning

Aktive overvågningsprogrammer

- BVD
- IBR
- *Salmonella* Dublin
- B-streptokokker
- Bluetongue
- (kvægtuberkulose, brucellose, *Mycoplasma bovis*, m.fl.)

Antal ejendomme overvåget årligt (2024)

Lovpligtig overvågning

Besætninger overvåget på tankmælksprøver

Infektion	Mælkeleverende (alle)
BVD x4	2.163
IBR x1	2.122
<i>Salmonella</i> Dublin x4	2.168
B-streptokokker x2	2.151

Besætninger overvåget på blodprøver

Infektion	Ikke-mælkeleverende
BVD	7.300
IBR	6.967
<i>Salmonella</i> Dublin	8.182

Organiseret veterinært beredskab

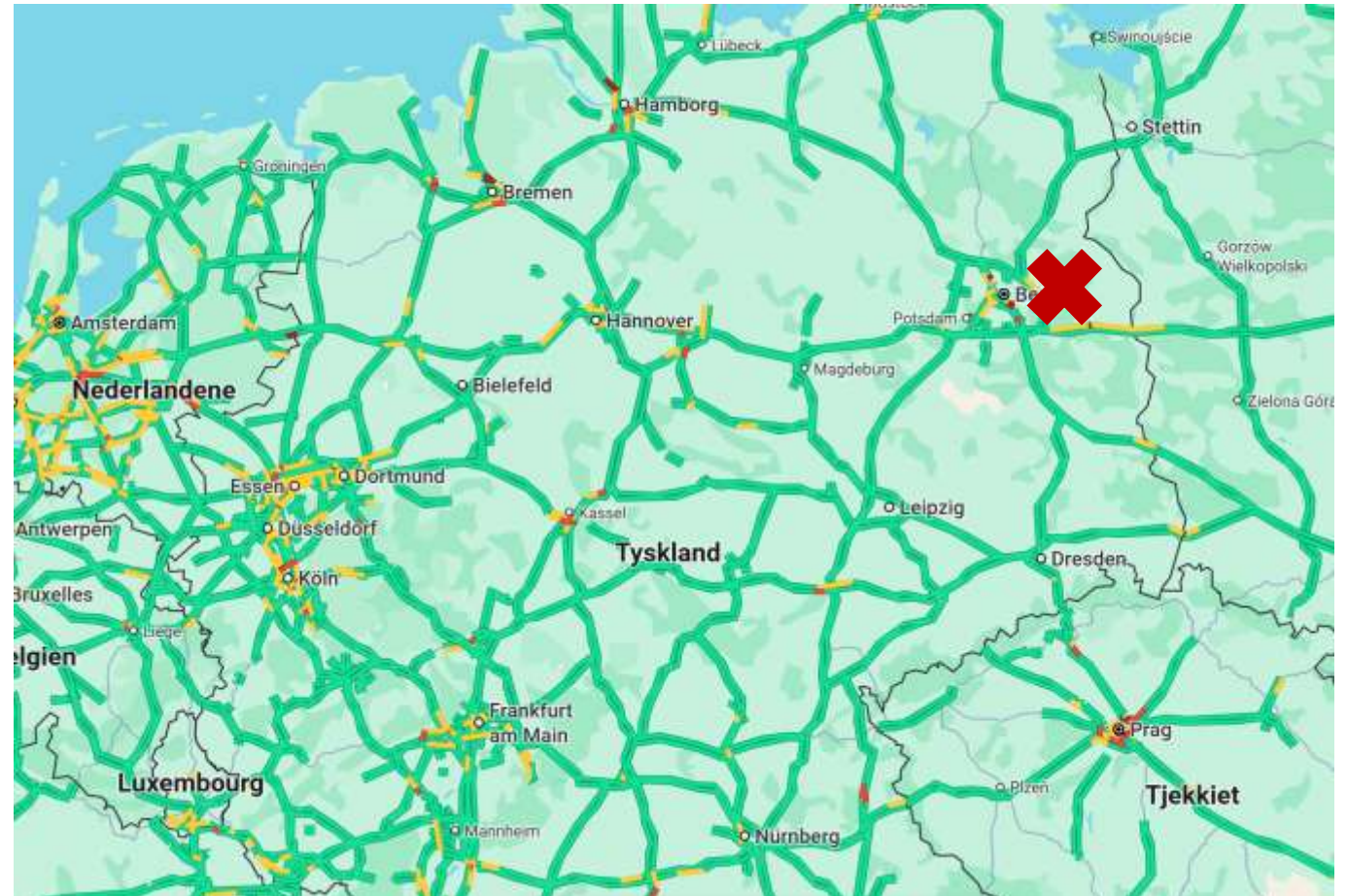
Fødevarestyrelsens veterinære beredskab

Landbrug og Fødevarers veterinære beredskab

SEGES' veterinære beredskab for smitsomme kvægsygdomme

Lovomfattede kvægsygdomme Mund- og klovesyge (senest i DK i 1983)

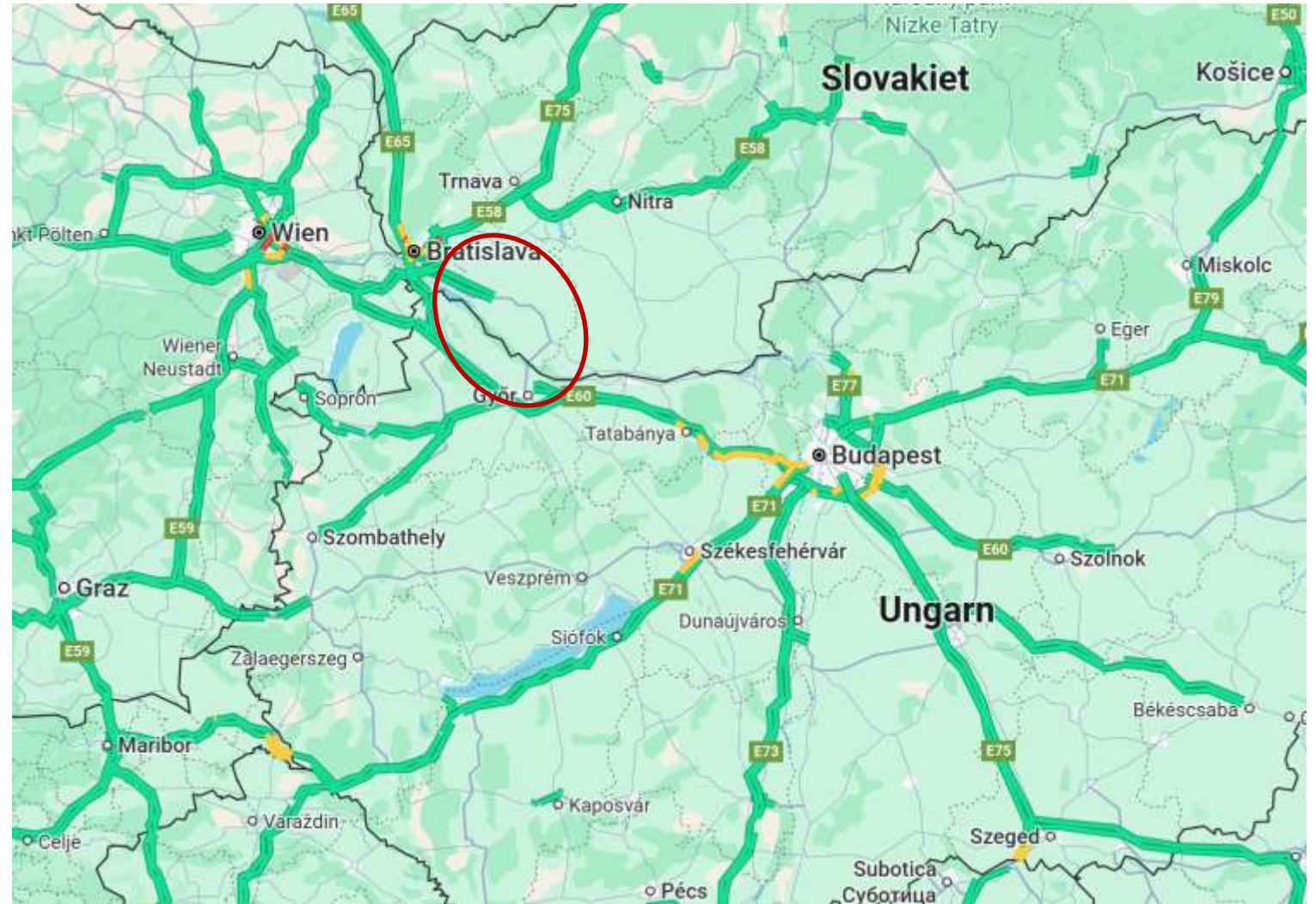
Udbrud i 2025 i Tyskland (1)

Mund- og klovesyge

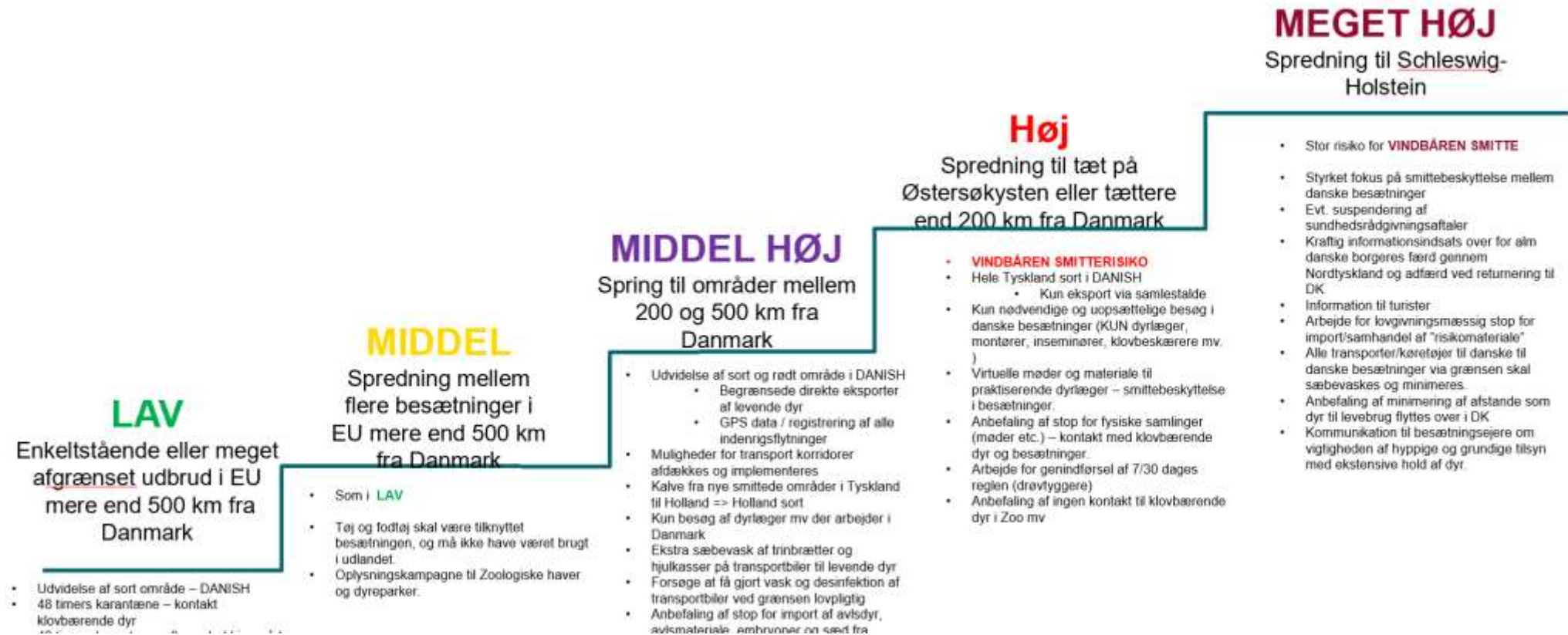
Ungarn (5)

Slovakiet (6)

Mund- og klovesyge

Risikoeskaleringstrappe for tiltag i regi af erhvervet

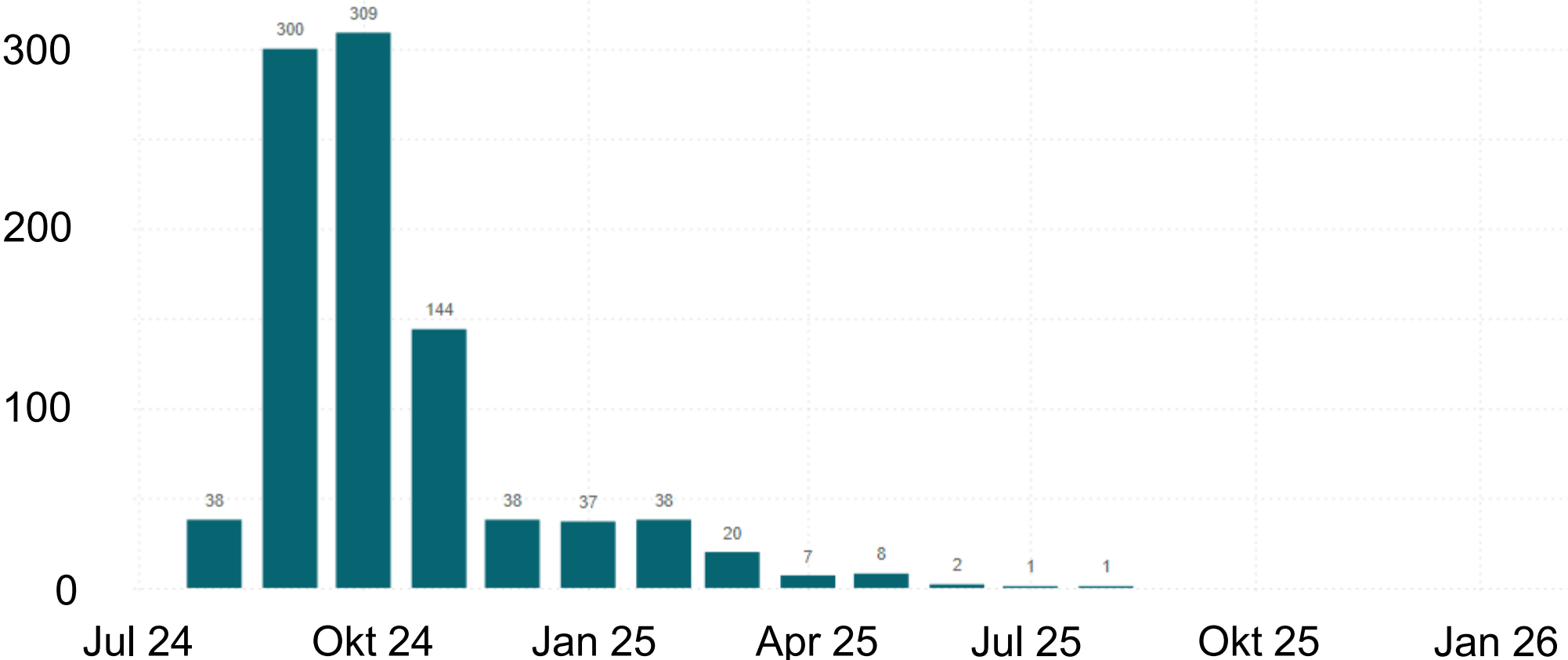

Lumpy Skin Disease (aldrig konstateret i DK)

Lumpy Skin Disease Virus er et koppevirus, der hovedsageligt spredes med blodsugende insekter og flåter.

- I 2015 spredte LSD sig i det sydøstlige Europa med udbrud i Grækenland, Bulgarien, Nordmakedonien, Albanien, Serbien, Montenegro og Kosovo. Udbruddet blev bekæmpet ved vaccinationskampagner, og sidste tilfælde var i 2017.
- I 2023 dukkede LDS igen op i Nordafrika, og i 2025 er der udbrud i Italien, Frankrig og nu også Spanien.

Bluetongue type 3 (BTV-3)

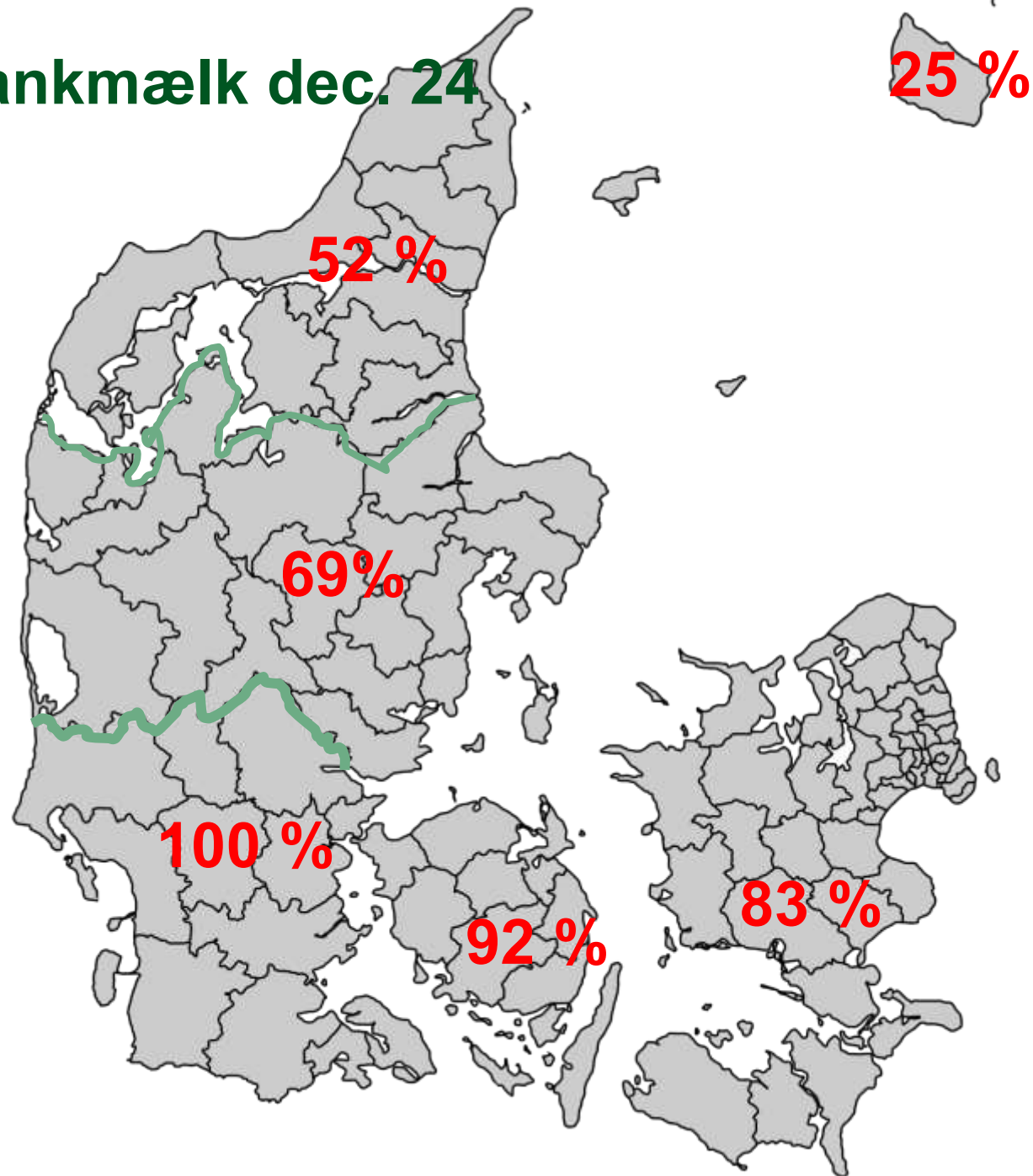

BTV-3 overvågning af tankmælk dec. 24

Procent ikke-negative

I alt 164 prøver

Ikke-negative =
positive + inkonklusive

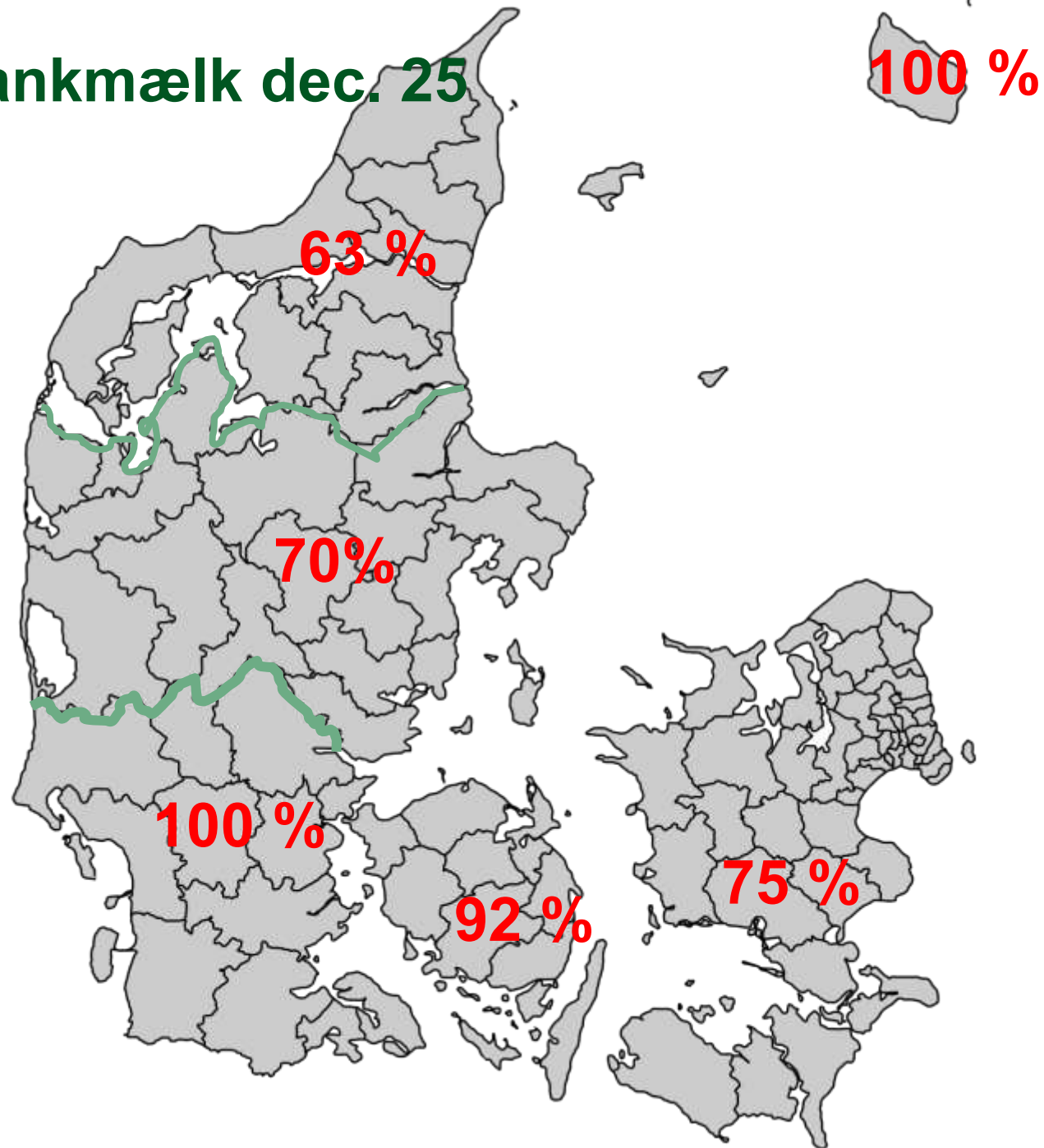

BTV-3 overvågning af tankmælk dec. 25

Procent ikke-negative

I alt 147 prøver

Ikke-negative =
positive + inkonklusive

BTV- 3 overvågning af tankmælk dec. 25 – gengangere fra 2024

13 gengangere – negative i 2024, ikke registreret smittet, ikke vaccineret

- 12 negative
- 1 positiv

Tyder alt i alt på stærkt begrænset smittespredning i 2025.

Bluetongue 2026 -

Sandsynligvis begrænset smittespredning med BTV-3 i 2026

Nye typer (BTV-8) kan banke på

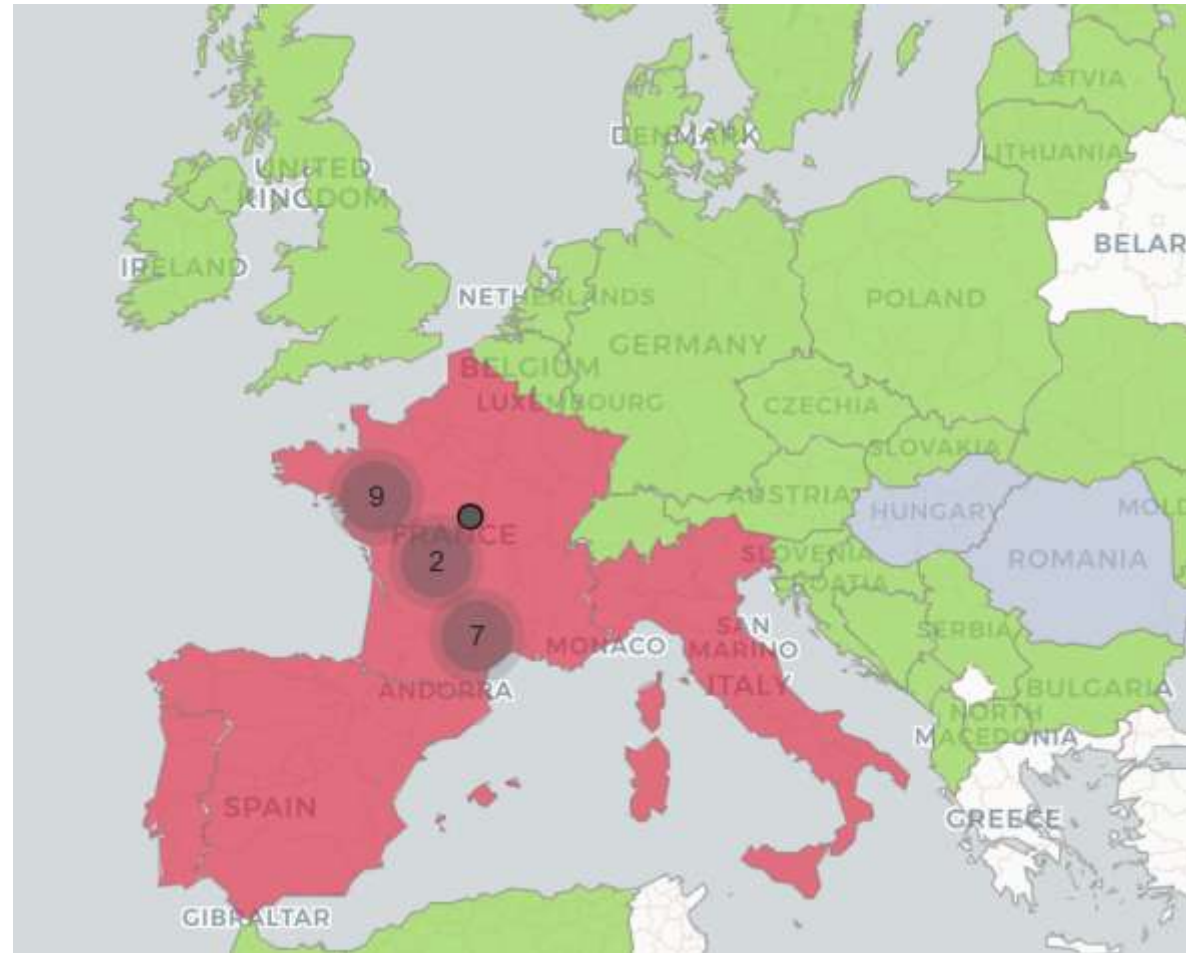
Husk anmeldepligten!

- Evt. mund- og klovesygeudbrud, EHD og andre BTV-typer skal opdages tidligt.

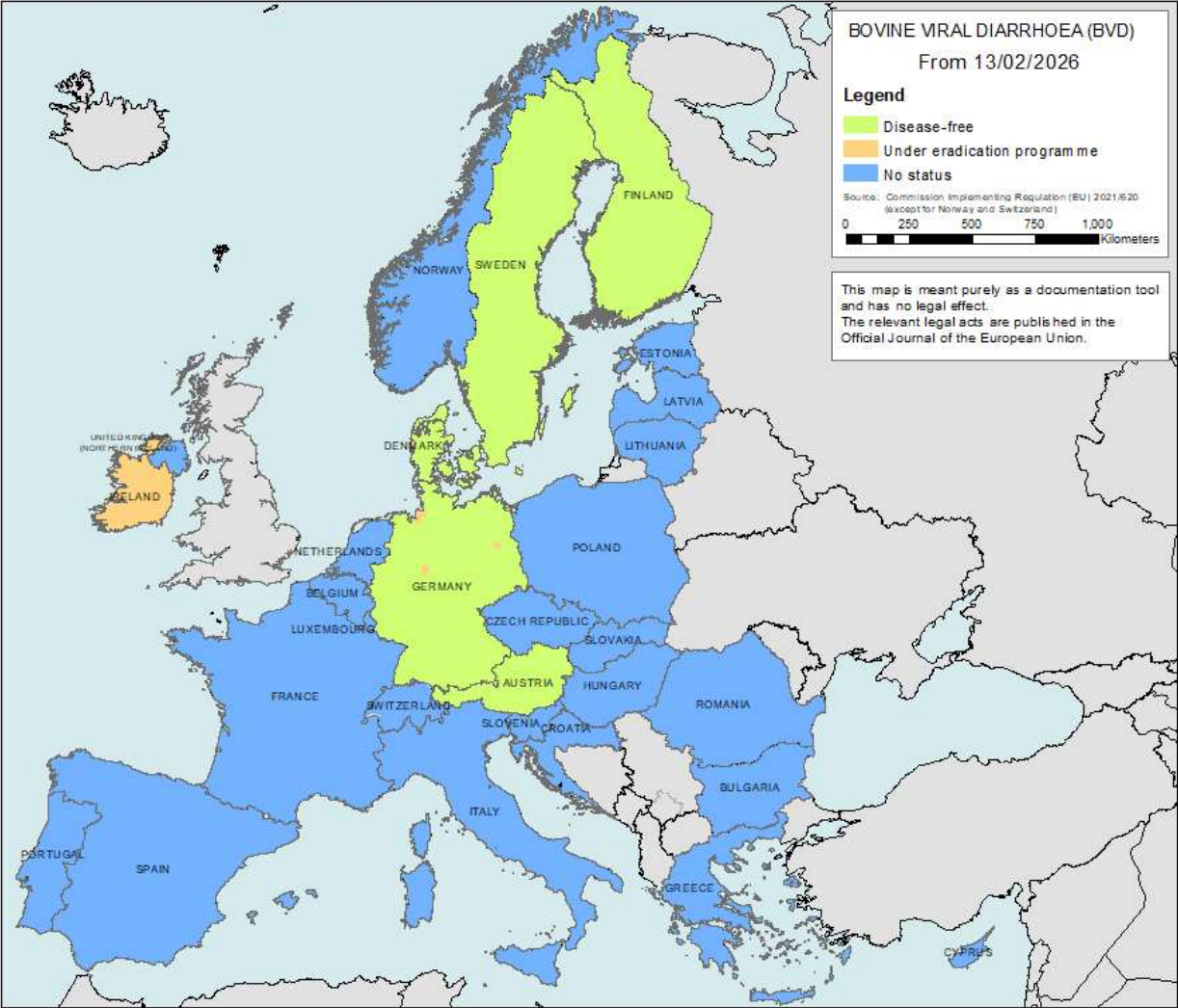
EHD (aldrig konstateret i DK)

Nyere virussygdom i Europa. Siden 2022

- Rammer drøvtyggere
- Spredes med mitter
- Mange symptomer sammenfaldende med bluetongue

BVD (fri status siden 2022)

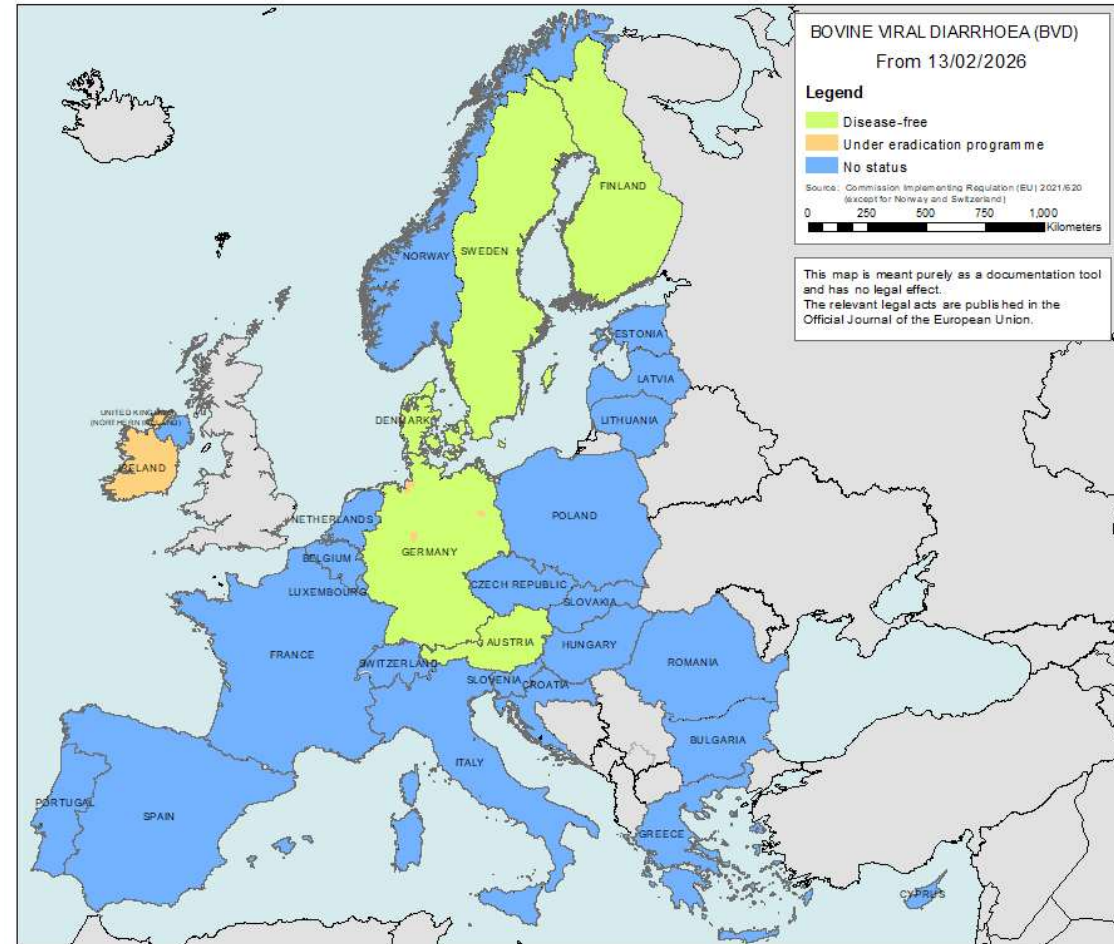

BVD

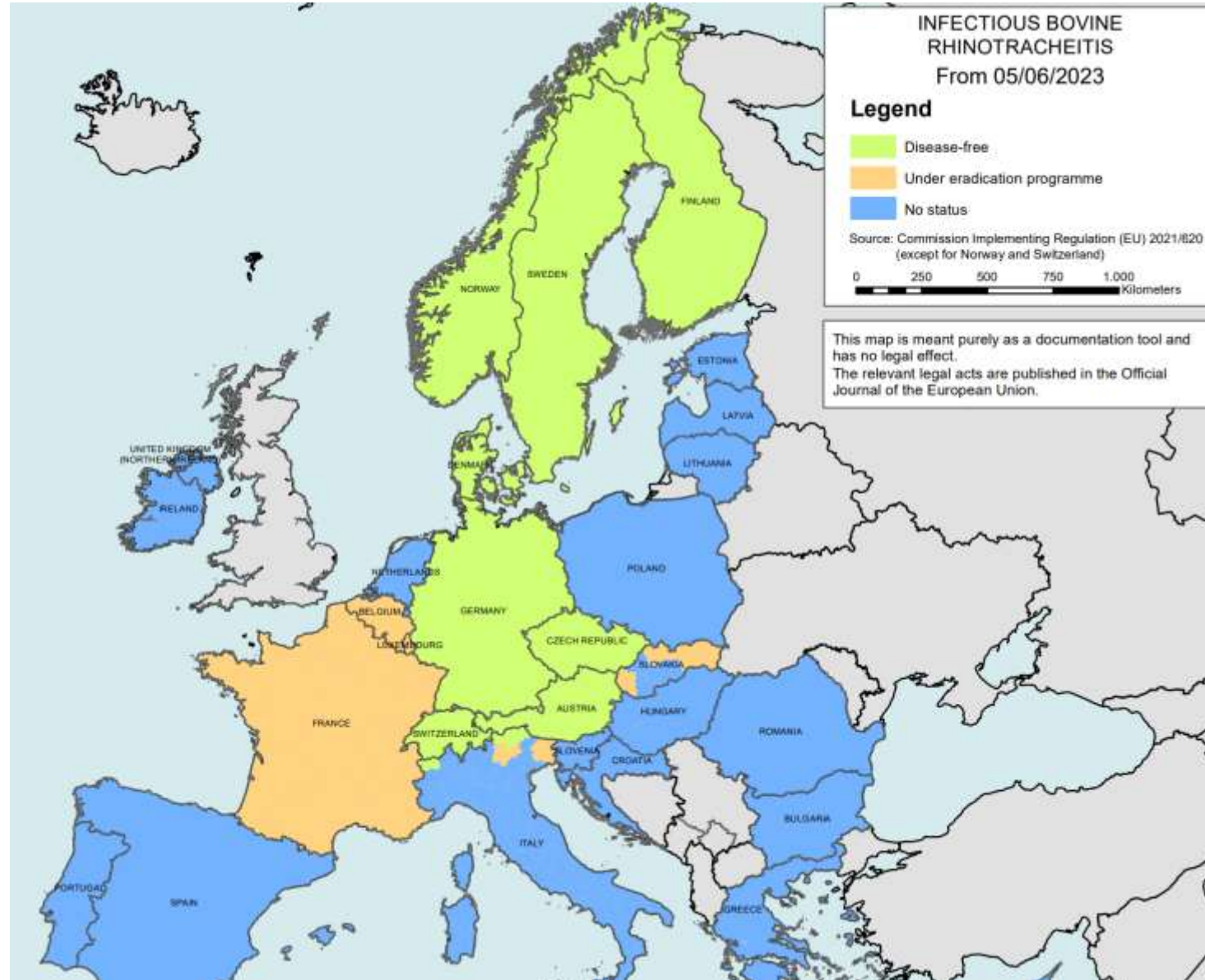
Nyt udbrud i Danmark

-Opdaget ved overvågningen i september 2025

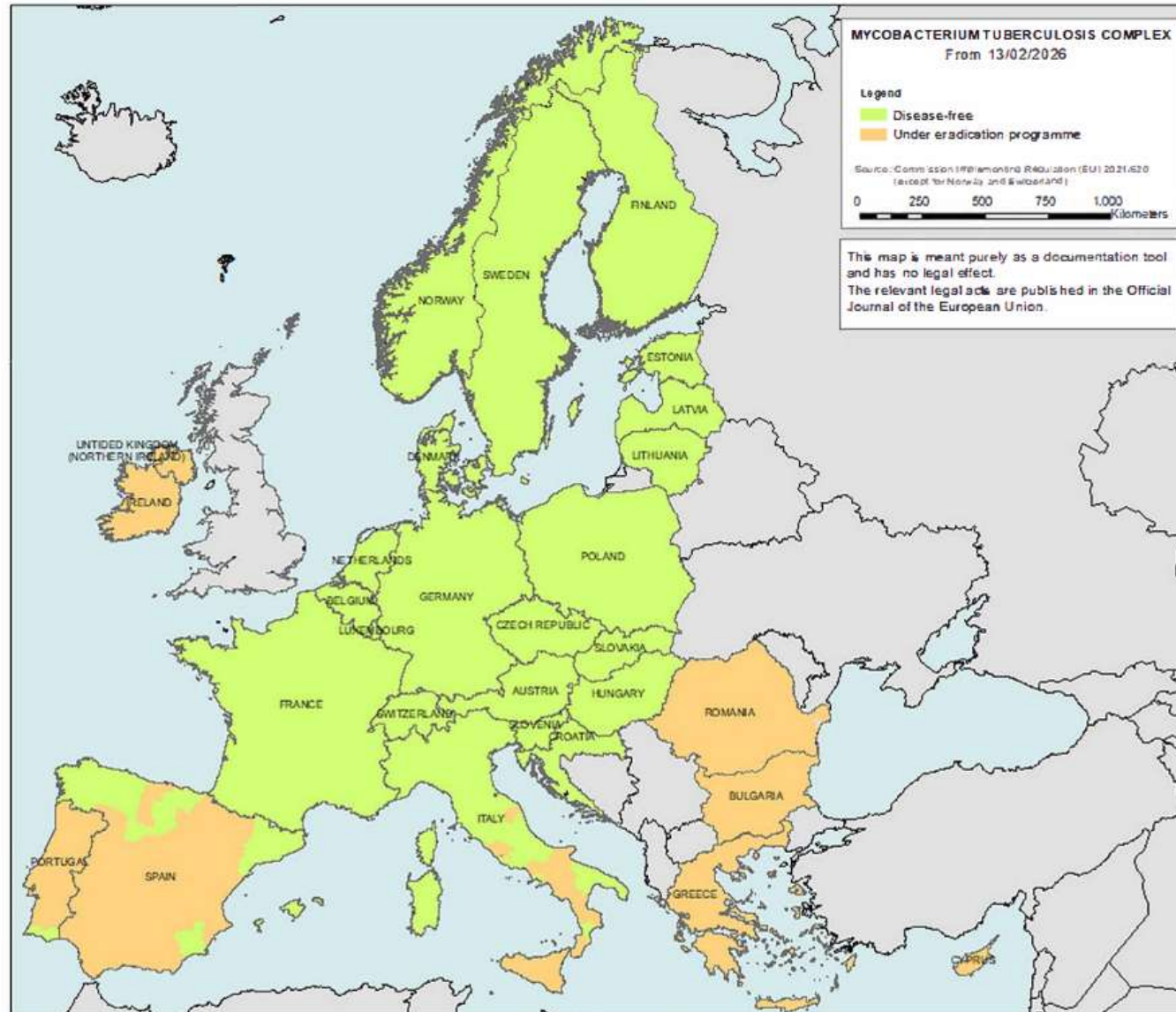
-Stor malkekvægsejendom med 800 køer, 1.350 kreaturer (1.600 dyr i alt fordelt på 3 ejendomme)

IBR (fri status siden 1994, seneste udbrud 2004)

Kvægtuberkulose (Udryddet 1959)

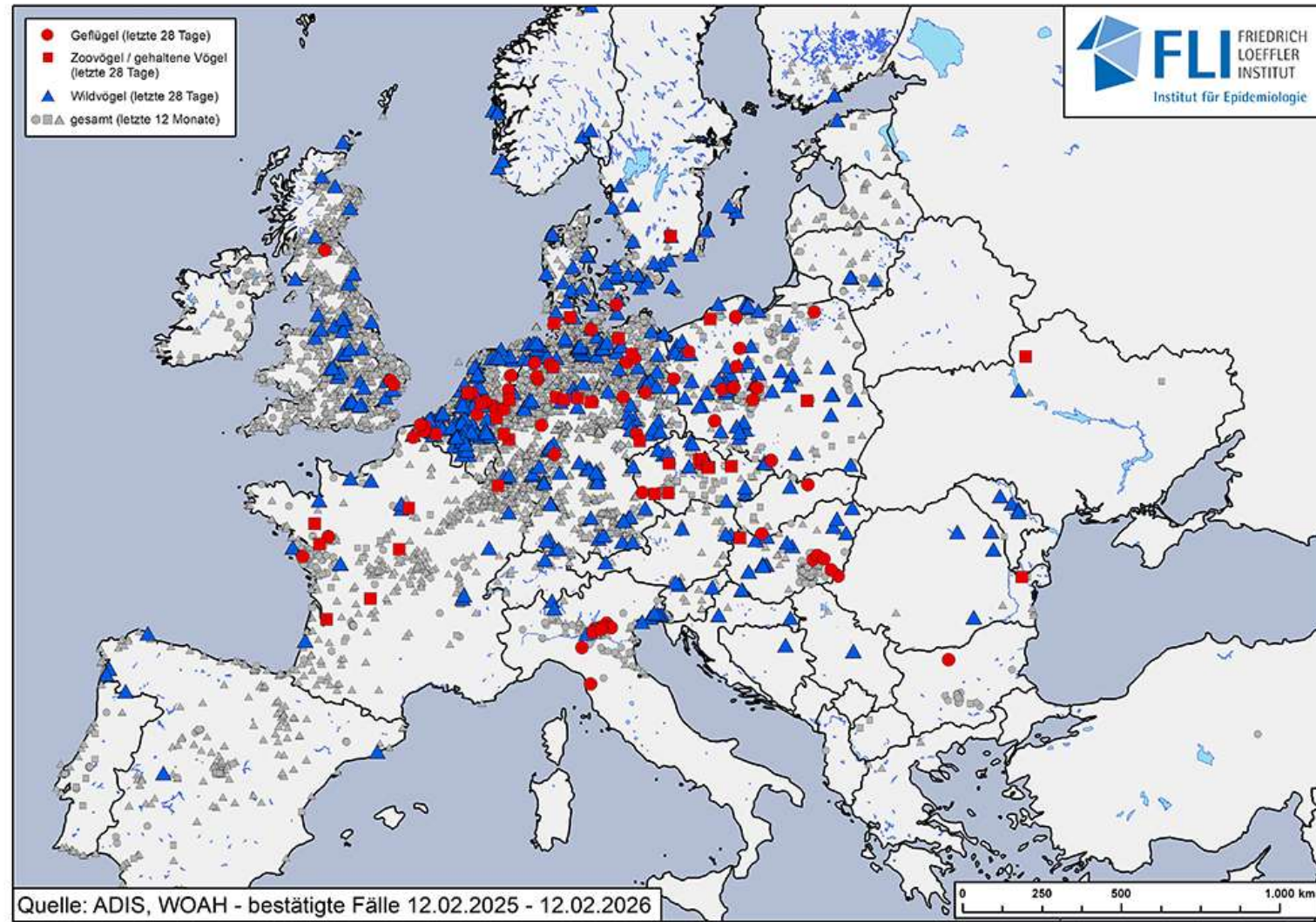

Fugleinfluenza (HPAI) i kvæg (aldrig konstateret i DK)

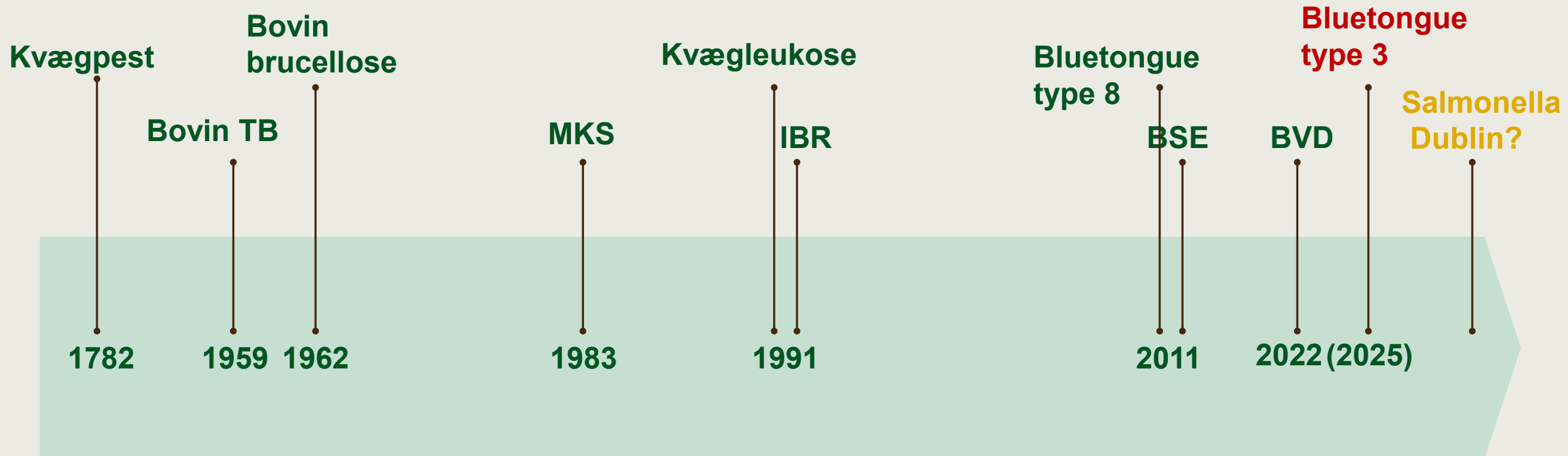
- Første gang konstateret i kvæg i USA i 2024
- Mindst to uafhængige smitteoverførsler fra fugle til kvæg
- Spredt til en stor del af de amerikanske stater ved handel med kvæg
- Flere personer smittet af kvæg med milde symptomer

- De europæiske HPAI-stammer kan også smitte til kvæg!
(kvæg smittet i Holland, får i England)

Fugleinfluenza i fjerkræ og vilde fugle (dato 12/2-26)

Rød fjerkræ: Seneste 4 uger
Blå vilde fugle: Seneste 4 uger
Grå: Seneste 12 mdr.

Udryddelsesprogrammer i dansk kvægbrug

Bekæmpelse af kvægsygdomme i dagens Danmark

Kompliceres af strukturudviklingen:

- Store malkekvægsbedrifter med mange dyr på samme ejendom
- Flere ejendomme pr. bedrift
- Mange flytninger mellem ejendomme
- Mange udadvendte kontakter – også til udlandet!

Det er ikke bæredygtigt, hvis en bedrift ikke kan bekæmpe og kontrollere en smitsom sygdom!

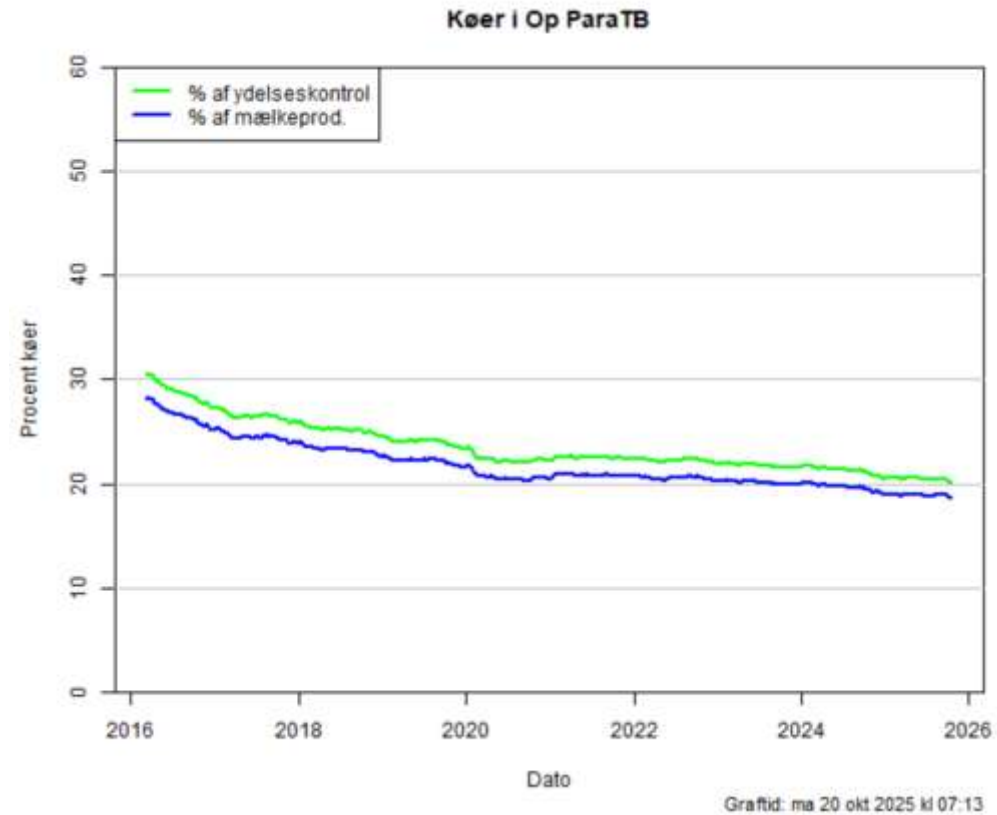
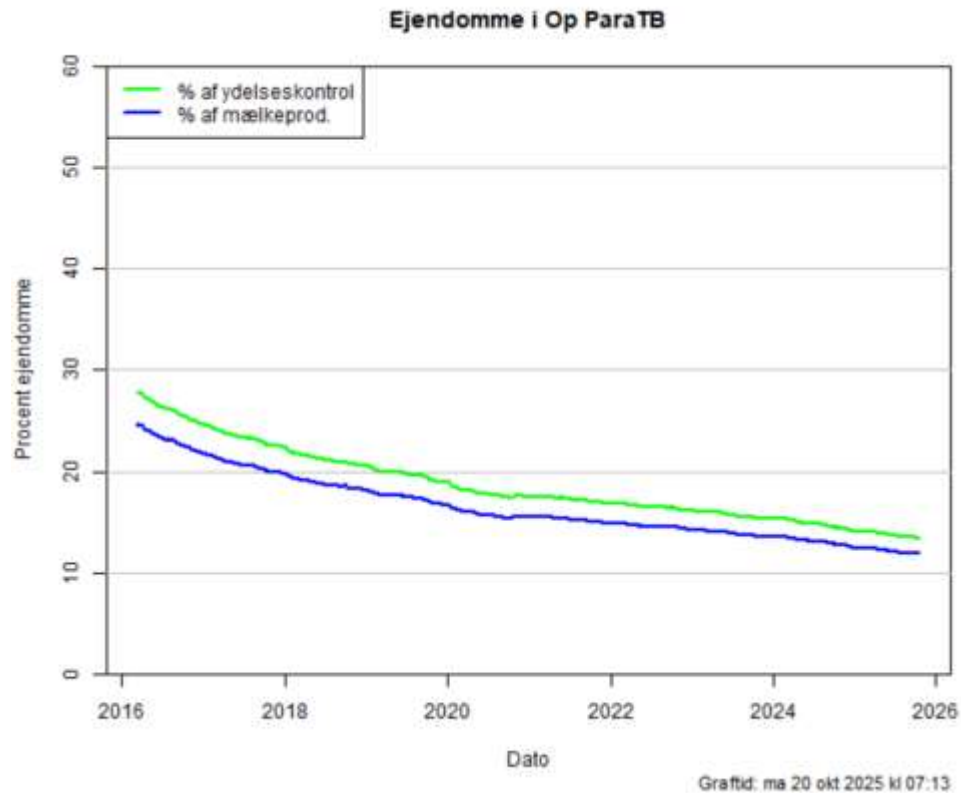

Andre kvægsygdomme

Paratuberkulose

Anmeldepligtig

Frivilligt program 'Operation Paratuberkulose' siden 2006

Paratuberkulose

- Paratuberkulose blev gjort anmeldepligtig den 1. juli 2022.
- For perioden 1/7-22 til 24/9-25 er der registreret ? kliniske mistankersager.
Heraf er ? registreret som smittede

Paratuberkulose

- Paratuberkulose blev gjort anmeldepligtig den 1. juli 2022.
- For perioden 1/7-22 til 24/9-25 er der registreret **7** kliniske mistankesager. Heraf er 3 registreret som smittede